

2019-06-19 Nr. J-2019-5239

KAUNO SUSIVIENIJIMAS „SODAI“

Juridinių asmenų registras. Kodas 193130569. Savanorių per. 304 -2, LT -49453 Kaunas. Tel. (8 37) 313058
Atsiskaitomoji sąskaita Nr. LT 8773 0001 0002 2371 53 AB bankas „Swedbank“

Seimo nariams

2019-06-07 Nr. 324

K R E I P I M A S I S

Savivaldybės šalinasi nuo sodininkų bendrijų teritorijose valstybinėje žemėje esančių kelių priežiūros. Eilę metų sodininkai inicijavo sodininkų bendrijų vidaus kelių perdavimo savivaldybėms proceso parengimą. Seimas 2014-12-11 priimtomis Sodininkų bendrijų įstatymo pataisomis įpareigojo Vyriausybę ar jos įgaliotą instituciją parengti sodininkų bendrijų vidaus kelių perdavimo savivaldybėms programą ir nustatyti vidaus kelių, kaip nekilnojamojo turto objektų kadastrinių matavimų ir registravimo tvarką nerengiant naujo teritorijų planavimo dokumento, iki 2015 m. liepos 31 d. priimti šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus. Ši įstatyminė nuostata tebegalioja ir šiandien, tačiau absoliučiai nevykdoma.

Kauno susivienijimas „Sodai“ dėjo pastangas atliekant bandomuosius kadastrinius matavimus keliams (gatvėms) skirtų žemės sklypų formavimui, stengėsi juos įregistruoti Nekilnojamojo turto registre, tikslu pasirengti ateityje juos perduoti savivaldybėms. Visos mūsų pastangos buvo ir yra žlugdomos Registre arba rajoniniuose NŽT skyriuose. Esami teisės aktai aiškiai reglamentuoja tik nuosavybės teise valdomo turto (statinių) registraciją nuosavame žemės sklype, arba nuosavo žemės sklypo suformuoto atliekant kadastrinius matavimus registravimą Nekilnojamojo turto registre. Nekilnojamojo turto Registras sodininkų bendrijos iniciatyva valstybinėje žemėje esančių vidaus kelių (gatvių) be naujai parengto teritorijų planavimo dokumento neregistruoja nei bendrijų, nei savivaldybių vardu. Tiek Žemės ūkio, tiek Aplinkos ministerijų specialistai, dėl nesuvokiamų priežasčių eilę metų neigia sodininkų bendrijų vidaus kelių (gatvių) registravimo valstybinėje žemėje problemas.

Siekiant vilkinti kelių (gatvių) perdavimo procesą, Aplinkos ministerijoje sudarytoje darbo grupėje 2018 metais ilgai buvo bandoma svarstyti naujas Sodininkų Bendrijų įstatymo šešto straipsnio pakeitimo pataisas dėl vidaus kelių (gatvių) perdavimo savivaldybėms, tačiau parengtų įstatyminių pataisų projektai liko tyliai užmiršti.

Šiuo metu susiklostė keista situacija. Vykdamas Ministro Pirmininko pavedimą, Susisiekimo ministerija 2019 vasario 13 d. pakeitė Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo lėšų naudojimo tvarkos aprašą, kuris leidžia programos finansavimo lėšų rezervą naudoti mėgėjų sodų vidaus kelių (gatvių) inventorizavimui, taisymui ar rekonstrukcijai. Susisiekimo ministerija 2019 m. kelių priežiūros ir plėtros programos sąmatoje savivaldybėms išskyrė 3,76 mln. paramą perimamų kelių

tvarkymui, tačiau dėl aiškiai nereglamentuotos tvarkos, palikus perėmimo klausimus išimtinai kiekvienos savivaldybės diskrecijai, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio ir kitos savivaldybės net paraiškų šioms lėšoms neteikė.

Kol nėra suformuotų ir įregistruotų kelių (gatvių), nesant objekto, nesuinteresuotoms savivaldybėms nėra ir nebus pareigos pagal faktą tokius kelius taisyti, prižiūrėti ar periminėti. LRV 2018 m. balandžio 18 d. papildė „Valstybinės žemės sklypų perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti jais patikėjimo teise savivaldybėms taisyklės“, deja, jose nesprenžiamos mėgėjų sodų vidaus kelių (gatvių) registravimo sodininkų bendrijų vardu Nekilnojamojo turto registre be naujai parengto teritorijos planavimo dokumento, išskyrus retus atvejus kai sodininkų bendrijos teritorija patenka į detaliuoju planu suplanuotą teritoriją.

Analogiškas valdininkų tyčiojimas iš sodiečių dėl elektros tinklų perdavimo operatoriams vyko 10 metų. Valstybinėje žemėje esančių ir de facto valstybės turto pavadinto sodininkų bendrijų vidaus keliais „perdavimo“ savivaldybėms teisinė komedija tęsiasi dar ilgiau. Vyriausybė šiemet skyrė savivaldybėms 3,8 mln. eurų, sekančiais skirs gal dvigubai ir t. t... Tuo tarpu matavimų, registravimo ir valstybinio turto perduodamo valstybės patikėtiniui savivaldybėms įteisinimo kaštai ir pareiga įvykdyti valdininkų biurokratinius pageidavimus palikta sodininkų bendrijoms be aiškos metodikos. Galutinis rezultatas akivaizdus, sodininkų bendrijos liks kaltos, kad nesugebėjo kelių perduoti o skirtos lėšos ištirps savivaldybių biudžetiniuose katiluose.

Visiškai nesuprantama kieno iniciatyva ir su kuo aptarus gimė Sodininkų bendrijų įstatymo pataisų projektas XIIP-2277(6) kardinaliai keičiantis vidaus kelių įteisinimą ir perdavimą savivaldybėms. Kokia prasmė rengti pataisų projektą atšaukiantį 2014 gruodžio 11 d. priimtas įstatymo aiškus imperatyvias nuostatas, jas pakeičiant dispozityviomis nuostatomis t. y., pagal kurias nesuinteresuotos savivaldybės galės perimti vidaus kelius, jei pasirašys „ketinimų protokolą“, kuriame savo nuožiūra iškels „keliams reikalingų parengiamųjų darbų atlikimo sąlygas“? Ar kas nors iki šiol draudė tokią tvarką?

Dar blogiau, siūlomame projekte papildomai akcentuojamos „kitų asmenų“ ir juridinių asmenų sodininkų bendrijose teisės, panaikinamas infrastruktūros mokestis, nesuprantama projekto 5 str., 9 str. 6 ir 7 punktuose siūlomų pakeitimų prasmė ir t. t.. Jei šios pataisos bus priimtos Seime, sumaištis sodininkų bendrijose tikrai nesumažės ir sodininkų bendrijų vidaus kelių perėmimas dar labiau komplikuosis nors yra tam Vyriausybės skirtos biudžeto lėšos.

Pastaruoju metu, apart mokesčio už suteiktą atliekų tvarkymo paslaugą, vadovaujantis Aplinkos ministerijos parengtais teisės aktais, dauguma savivaldybių įvedė atliekų tvarkymo rinkliavą pavadinta pastoviaja dalimi, kurios mokėjimo prievolė susieta ne su suteikiama paslauga, bet su privataus turimo asmeninio turto nuosavybe. Sodininkų bendrijos nekvestionuoja savivaldybių teisės įvesti prievolę mokėti, kad ir sunkiai protu suvokiamo neproporcingo dydžio rinkliavą savivaldybei infrastruktūros vystymui. Tačiau šiuo atveju rinkliavos, sąmoningai iškreiptai

įvardytos pastoviomis dedamosiomis, prievartaujamos privačių monopolinių atliekų tvarkymo struktūrų ne už paslaugas, bet už turimą nuosavą turtą, kas yra absoliučiai nesuderinama su Rinkliavų įstatymo nuostatomis. Dar blogiau, sodininkas sumokėjęs rinkliavą pagal gyvenamąją vietą, žaginas antrą kartą ją mokėti savo poilsio zonoje, tos pačios infrastruktūros išlaikymui, nors vienu metu būti dviejose vietose neįmanoma. Finansinės ataskaitos ar kita informacija, iš kurios vietos gyventojai galėtų spręsti, ar jų rinkliavomis mokami pinigai naudojami atliekų tvarkymui yra užslaptintos, niekur neviešinama.

Dvinarių įmokų ar rinkliavų įvedinėjimas nepriklausomai nuo to yra ar nėra pas abonentą konteineriai, visiškai nebeskatina rūpintis sąžiningu atliekų surinkimu ir rūšiavimu sodininkų bendrijose, kaimiškose vietovėse. Administruojančios atliekų tvarkymo paslaugas įmonės nebesuinteresuotos visiems nekilnojamojo turto savininkams pristatyti atliekų konteinerius, tokiu būdu piliečiai skatinami atliekas palikti kur papuola arba veža į kitiems asmenims suteiktus konteinerius. Būtent įmokos ar rinkliavos išskaidymas į pastoviąją ir kintamą dalis (kur pastovioji dalis kartais yra net kelis kartus didesnė už kintamą dalį) sukėlė tokią netvarką atliekų tvarkymo srityje.

Sodininkams ir didžiajai visuomenės daliai akivaizdu, kad toks piktnaudžiavimas nesuderinamas su deklaruojamais pamatiniais atliekų tvarkymo principais: „teršėjas moka“, skatinimų kuo racionaliau tvarkyti ir rūšiuoti atliekas. Tokia agresyvi „šiukšlių verslo“ elgsena pažeidžia žmonių teises, įtvirtintas Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, LR viešojo administravimo įstatyme, kituose galiojančiuose įstatymuose, o taip pat Europos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos Konvencijoje.

Nuolaidžiaudama monopolininko savivalei, Jonavos savivaldybės Taryba nepaisydama galiojančių teisės aktų nuostatų, padorumo ir žmoniškumo, siekiant atvirai korupcinių tikslų, žengė kitą drastišką žingsnį šios rinkliavos surinkimo prievole ir jos administravimo kaštus, kurie beje įskaičiuoti į rinkliavos kainą, t. y. administruojančio privataus UAB funkcijų vykdymą, perkėlė neatlygintinai vykdyti sodininkų bendrijoms.

Savivaldybių nustatomų rinkliavų ir paslaugų įkainių dydžių nekontroliuoja jokia institucija, kas sąlygojo atliekų tvarkymo paslaugos kainų disproporciją netgi tarp gretimų rajonų nebe procentiniais punktais, bet kartais! Ne tik sodiečiai, bet ir teisininkai pakraupę vartydami UAB „Jonavos paslaugos“ pateiktas rinkliavų skolų sąskaitas s. b. „Stumbras“ – 5580 Eur., s. b. „Inkaras-2“ – 6120 Eur. ir t. t.. Pažymėtina, kad šios bendrijos už paslaugą t. y. už išvežtus iš bendrijų atliekų kiekius yra sąžiningai atsiskaičiusios, tačiau antri metai yra tąsomos po teismus.

Tiek Civiliniame kodekse, tiek sodininkų bendrijų Registre registruotuose įstatuose imperatyviai akcentuojama, kad bendrija neatsako už savo narių prievoles, o šie neatsako už bendrijos prievoles. Dar aiškiau reglamentuoja Sodininkų bendrijų įstatymo 20 str. nuostatos: „Bendrijai draudžiama bendrijos pajamas skirti kitai, negu nustatyta bendrijos įstatuose veiklai“, „Bendrija gali turėti ir įgyti tik tokias civilines teises ir pareigas, kurios neprieštaruja bendrijos įstatams“, „Bendrijai draudžiama

garantuoti, laiduoti ar kitaip užtikrinti kitų asmenų prievolių įvykdymą“ ir t. t.. Taigi, tiek Sodininkų bendrijų įstatymas, tiek įstatai ne tik nesuteikia bendrijoms įgaliojimų, bet ir draudžia atstovauti savo narių mokestinių prievolių mokėjimui tretiesiems asmenims, susijusių su jų asmeniniu turtu, be jų įgaliojimo nei tiesiogine, nei bendrine prasme.

Sodininkams yra nesuvokiamos teismų pastangos siekiančios pateisinti monopolininko savivalę verčiant sodininkų bendrijas užsiimti Sodininkų bendrijų įstatymo draudžiama finansine veikla rinkti rinkliavas tretiesiems asmenims iš bendrijos narių, ne bendrijos narių ir net teismų pagalbą išprievartauti jų surinkimą privačiam UAB Jonavos paslaugos iš atsisakančių mokėti tokias rinkliavas. Dar sunkiau suprantami Jonavos Tarybos sprendimų motyvai paaiškinimuose: „Bendrijos pareigos mokėti nustatytą įmoką už atliekų tvarkymą negali paneigti nei LR Sodininkų bendrijų įstatymas, nei bendrijos steigimo dokumentai, nes šie teisės aktai nereglamentuoja komunalinių atliekų tvarkymo sistemų ir įmokų surinkimo organizavimo klausimų, o tik nustato sodininkų bendrijų veiklos pagrindus, bendrijos ir jos narių tarpusavio santykius Taigi bendrijos narių ir bendrijos tarpusavio santykiai grindžiami narių solidarumo, lygiateisiškumo, demokratiškumo ir tarpusavio susitarimo bei pagalbos principais. Remiantis šiais principais, sureguliuojami bendrijos narių tarpusavio atsiskaitymo klausimai, kurie negali pakeisti kitų viešosios teisės normų, būtent normų dėl nustatytos įmokos už atliekų tvarkymą.“

Tokie teisinės ekvilibristikos išvedžiojimai sąlygoja nepriimtina perversinių vertybių diktatą tarpusavio santykiuose, sukeliantį sumaištį ir griauinantį bendrijos steigimo ir veiklos pagrindus. Įstatymo nustatytos teisės viršenybės nepaisymas iš galios pozicijų primetant sprendimus, sąlygojo Jonavos savivaldybės savivalę privačių struktūrų funkcijas perkelti sodininkų bendrijoms, sudarant sąlygas nesąžiningai monopolinei struktūrai taisyti ir žaginti bendrijas teismuose.

Sodiečiams kyla nuostaba, nuo kada nebe įstatymai formuoja viešosios teisės normas, bet teismų praktikuojamos selektyvios doktrinos paneigiančios įstatymines nuostatas ir dispozityviai primetančios nepriimtinas, ypatingas naujas funkcijas, nesuderinamas su sodininkų bendrijos samprata. Panevėžio, Jonavos ir kitose savivaldybėse formuojama praktika pateikinti sąskaitas paskaičiuotas atbuline pusmečio ir net praėjusių metų data yra teisinio nihilizmo ir absurdiškos korupcijos etaloniniai pavyzdžiai.

LR Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad teisinio tikrumo ir teisinio aiškumo imperatyvas suponuoja privalomus reikalavimus teisiniui reguliavimui, kuris turi būti aiškus ir darnus, teisės normos neturi prieštarauti viena kitai ar Civiliniam kodeksui (konstitucinio Teismo 2003-05-03, 2004-01-26 d. nutarimai).

Kauno regiono sodininkų bendrijų pirmininkų konferencija, vykusį Kaune 2019 gegužės 17 d. konstatuoja, kad mėgėjų sodų bendrijoms be savo bendro turto priežiūros, aplinkos ir kraštovaizdžio tvarkymo rūpesčių, kasmet didinamos prievolės ir kaštai valstybinėje žemėje esančio ir de facto valstybės nuosavybės turto kelių priežiūrai ir įteisinimui, neatsakingai iš kadastro žemėlapių panaikintų sodininkų

bendrijų teritorijų ribų atstatymo prievolė ir registracijos kaštai Nekilnojamojo turto Registrui. Atsiranda kelis kart komunalinių atliekų tvarkymo mokesčius viršijančios rinkliavos (apgaulingai pervadintos pastoviosiomis dedamosiomis) mokamos privatiems UAB. Sodininkų bendrijoms primetamas privačių administruojančių UAB atliekų tvarkymo administravimo funkcijų vykdymas ir kaštai. Aplinkos ministerijos valdininkai rengdami monopolijoms palankių įstatymų pataisų projektus, sodininkų bendrijų susivienijimus teikiančius neparankius siūlymus ir principingai viešinančius teisės aktų ydingas nuostatas, siekdami nušalinti nuo galimybės dalyvauti ruošiant naujus skaidrius teisės aktų projektus, pradėjo kelti bylas Vyriausioje Tarnybinės Etikos komisijoje „dėl neteisėtos veiklos teisėkūros procese“.

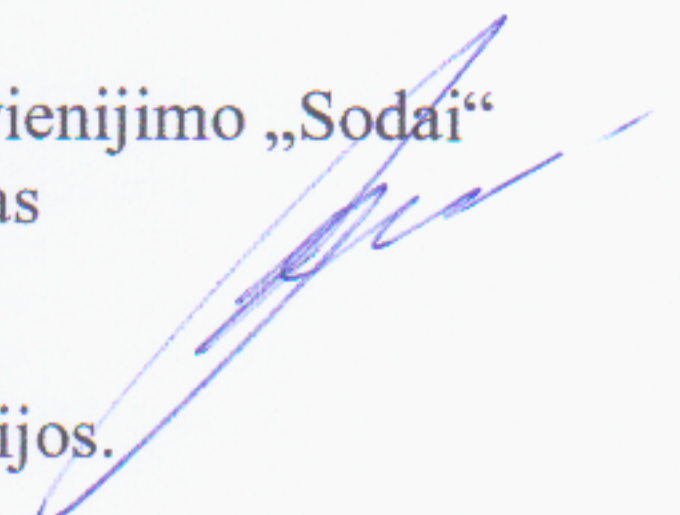
Nelikus galimybės apginti sveiko proto, sąžiningumo ir teisingumo kriterijais pagrįstą viešąjį interesą, daugeliui sodininkų bendrijų lieka bankroto (likvidavimosi) išeitis. Dalyvavimas nusikalstamame lupikavimo iš savo narių procese, talkininkaujant nesąžiningo pasipelnymo ir viršpelnių prievartavime monopolinėms privačioms struktūroms, neišvengiamai kels bendrijų narių nepasitenkinimą, kuris irgi baigsis bendrijų griūtimi.

Naivu tikėtis, kad sulikvidavus sodininkų bendrijas ir perėmus jų turtą ir infrastruktūros objektus savivaldybėms, jų paskirti administratoriai sumažins naštą šių teritorijų gyventojams. Tai tik dar labiau padidins sodiečių nevaldomo lupikavimo procesą.

Kauno regiono, Panevėžio, Mažeikių, Jonavos rajonų sodininkų bendrijų pirmininkų konferencijos dalyviai kreipiasi Jus su prašymu, Jūsų partijai, frakcijai, pozicijai ar opozicijai rasti savyje jėgų ir artėjant rinkimams priimti politinį sprendimą:

1. Kelių įstatymo 4 str. 3 p. konstatuota, kad valstybinėje žemėje esančios visos bendro naudojimo gatvės nuosavybės teise priklauso savivaldybėms. Teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 3 str. 11 p. aiškiai nustatyta, kad sodininkų bendrijų teritorijos yra savivaldybės gyvenamosios vietovės teritorijos dalis. Vadovaujantis šių įstatymų nuostatomis, įstatymo tvarka, aiškiais terminais nustatyti pareigą savivaldybėms perimti ir prižiūrėti valstybės turtą - bendro naudojimo gatves, esančias valstybinėje žemėje ne tik iki bendrijų bet ir bendrijų teritorijose.
2. Užkardyti nesąžiningo šiukšlių verslo ir teismų nusikalstamai sukurptą veiklos modelį, sudarantį sąlygas administruojantiems UABams papildomai lupikauti su sąžiningumu ir padorumu nesuderinamomis korupcinio pobūdžio visuotinėmis turto ir kitokiomis rinkliavomis, skirtomis privačių monopolinių UAB viršpelniams. Atliekų tvarkymo įstatyme nedviprasmiškai įteisinti nuostatą, kad už komunalinių atliekų tvarkymą apmokestinamas faktinis atliekų turėtojas mokesčiu už faktiškai suteiktas paslaugas ir pavesti valstybinei institucijai savivaldybių tvirtinamų atliekų tvarkymo paslaugų įkainių skaičiavimo metodikų ir teikiamos paslaugos kainos pagrįstumo kontrolę.

Konferencijos įgaliotas Kauno susivienijimo „Sodai“
pirmininkas Romualdas Šeštakauskas

Priedama: Trijų lapų su konferencijos dalyvių parašais kopijos.

Kont. tel. 861023558
El. p. susivienijimas@kaunosodai.lt